Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 4. června 2019 [1]

Věc C-18/18

Eva Glawischnig-Piesczek
proti
Facebook Ireland Limited

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko)]

„Řízení o předběžné otázce – Volný pohyb služeb – Směrnice 2000/31/ES – Služby informační společnosti – Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb – Povinnost poskytovatele internetových hostingových služeb (Facebook) odstranit protiprávní informace – Rozsah“

I. Úvod

1. *Internet se nepíše tužkou, internet se píše perem*, říká jedna postava amerického filmu z roku 2010. Nikoli náhodou zde odkazuji na film *The Social Network* (Sociální síť).

2. Jádrem projednávaného případu je totiž otázka, zda poskytovatel hostingu, který provozuje internetovou sociální síť, může být vyzván k odstranění, pomocí metaforického zmizíku, určitého obsahu, který byl nahrán uživatelem takové platformy.

3. Konkrétně předkládající soud v předběžných otázkách vyzývá Soudní dvůr, aby upřesnil osobní a věcný rozsah povinností, které mohou být uloženy poskytovateli hostingu, aniž to povede k uložení obecné povinnosti dohledu, která je zakázána v čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31/ES [2]. Předkládající soud rovněž žádá Soudní dvůr, aby rozhodl, zda v rámci příkazu vydaného soudem členského státu může být poskytovatel hostingu nucen odstranit určitý obsah nejen pro uživatele internetu tohoto členského státu, ale rovněž na celosvětové úrovni.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

4. Články 14 a 15 směrnice 2000/31 se nachází v oddíle 4, nazvaném „Odpovědnost poskytovatelů zprostředkovatelských služeb“, kapitoly II uvedené směrnice.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“) (Úř. věst. L 178, 2000, s. 1; Zvl. vyd. 13/25, s. 399).

5. Článek 14 odst. 1 a 3 směrnice 2000/31, nazvaný „Shromažďování informací“ stanoví:

„1 Členské státy zajistí, aby v případě služby informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud:

a) poskytovatel nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace,

nebo

b) poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup.

[…]

3. Tímto článkem není dotčena možnost soudního nebo správního orgánu požadovat od poskytovatele služby v souladu s právním řádem členských států, aby ukončil protiprávní jednání nebo mu předešel, ani možnost členských států zavést postupy, které umožní odstranění [těchto informací] nebo znemožní přístup k informaci.“

6. Článek 15 odst. 1 směrnice 2000/31, nazvaný „Neexistence obecné povinnosti dohledu“, stanoví:

„Členské státy neukládají poskytovatelům služeb uvedených v článcích 12, 13 a 14 obecnou povinnost dohlížet na jimi přenášené nebo ukládané informace nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost.“

B. Rakouské právo

7. Podle § 18 odst. 1 E-Commerce-Gesetz (zákon o elektronickém obchodě), kterým rakouský zákonodárce provedl směrnici 2000/31, nemají poskytovatelé hostingových služeb obecnou povinnost dohledu nad informacemi, které ukládají, předávají nebo zpřístupňují, ani povinnost sami vyhledávat skutečnosti a okolnosti naznačující protiprávní činnosti.

8. V souladu s § 1330 odst. 1 Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Obecný občanský zákoník, dále jen „ABGB“), může každý, kdo utrpěl skutečnou škodu nebo ztrátu výdělku v důsledku poškození své cti, žádat o nápravu. Podle odstavce 2 uvedeného paragrafu platí totéž v případě, že určitá osoba informuje o skutečnostech, které ovlivňují pověst, majetkovou situaci a budoucí vyhlídky třetích osob, a taková osoba o nich věděla nebo měla vědět, že jsou nesprávné. V takových případech může být požadováno, aby dané sdělení bylo veřejně dementováno.

9. Podle § 78 odst. 1 Urheberrechtsgesetz (zákon o právu autorském, dále jen „UrhG“) nesmějí být snímky představující osobu veřejně zpřístupněny ani jiným způsobem šířeny, pokud by to poškozovalo oprávněné zájmy dotčené osoby nebo, pokud je tato osoba po smrti, pokud zveřejnění nepovolila nebo nenařídila osoba blízce příbuzná.

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení

10. Paní Eva Glawischnig-Piesczek byla poslankyní Nationalrat (Národní rada, Rakousko), předsedkyní poslaneckého klubu *die Grünen* („Zelení“) a spolkovou mluvčí této strany.

11. Facebook Ireland Limited, společnost registrovaná v Irsku se sídlem v Dublinu, je dceřinou společností společnosti Facebook Inc. Facebook Ireland provozuje online platformu pro vytváření sociálních sítí pro uživatele nacházející se mimo USA a Kanadu, která je k dispozici na internetové adrese www.facebook.com. Tato platforma umožňuje uživatelům vytvářet profilové stránky a zveřejňovat komentáře.

12. Dne 3. dubna 2016 uživatel uvedené platformy sdílel na své osobní stránce článek rakouského internetového informačního časopisu oe24.at, který byl nazvaný „Zelení: pro zachování minimálního příjmu pro uprchlíky“. V rámci této publikace se na dané platformě objevil „odkaz sdíleného článku“ na originální stránku, včetně názvu a krátkého shrnutí článku, jakož i fotografie žalobkyně. Daný uživatel rovněž v souvislosti s tímto článkem zveřejnil doprovodný komentář urážející žalobkyni tím, že ji nazval „odpornou zrádkyní lidu“, „zkorumpovaným idiotem“ a členkou „fašistické strany“. Obsah zveřejněný tímto uživatelem mohl vidět každý uživatel dotčené platformy.

13. Dopisem ze dne 7. července 2016 žalobkyně vyzvala společnost Facebook Ireland, aby mimo jiné tento komentář vymazala.

14. Vzhledem k tomu, že společnost Facebook Ireland tento komentář nevymazala, podala žalobkyně u Handelsgericht Wien (obchodní soud ve Vídni, Rakousko) žalobu a navrhla, aby soud vydal předběžné opatření, kterým nařídí společnosti Facebook Ireland, aby zastavila zveřejňování nebo šíření fotografií žalobkyně, pokud připojená zpráva šíří totožná tvrzení anebo „rovnocenný obsah“, a sice že žalobkyně je „odporná zrádkyně lidu“ nebo „zkorumpovaný idiot“ nebo členka „fašistické strany“.

15. Dne 7. prosince 2016 Handelsgericht Wien (obchodní soud ve Vídni) vydal navrhované předběžné opatření.

16. Společnost Facebook Ireland následně na území Rakouska znemožnila přístup k původně zveřejněnému obsahu.

17. V rámci odvolacího řízení Oberlandesgericht Wien (Vrchní zemský soud ve Vídni, Rakousko) potvrdil opatření vydané v prvním stupni ve vztahu k totožným tvrzením. Tím tento soud nevyhověl žádosti společnosti Facebook Ireland, aby bylo předběžné opatření omezeno na území Rakouské republiky. Naproti tomu tento soud rozhodl, že povinnost ukončit šíření odkazů na rovnocenný obsah se vztahuje pouze na odkazy, o kterých se společnost Facebook Ireland dozvěděla od žalobkyně v hlavním řízení, od třetích osob nebo jiným způsobem.

18. Soud prvního stupně a soud druhého stupně založily svá rozhodnutí na § 78 UrhG a na § 1330 ABGB a uvedly zejména, že zveřejněný komentář obsahuje tvrzení, které nadměrně porušuje čest žalobkyně a naznačuje, že žalobkyně se dopustila protiprávního jednání, aniž v tomto ohledu byl předložen jakýkoli důkaz. Kromě toho, pokud jde o prohlášení učiněná vůči politikovi, která nesouvisí s politikou nebo veřejným zájmem, podle těchto soudů je rovněž nepřípustný jakýkoli odkaz na právo na svobodu projevu.

19. Obě strany sporu v hlavním řízení podaly opravný prostředek k Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), který rozhodl, že dotyčná prohlášení porušují čest žalobkyně, urážejí ji a pomlouvají.

20. Předkládající soud je vyzván, aby rozhodl, zda soudní příkaz vydaný proti poskytovatel hostingu, který provozuje sociální síť s velkým množstvím uživatelů, může být rovněž rozšířen na celosvětové úrovni na prohlášení, která mají totožné znění anebo rovnocenný obsah a poskytovatel o nich nevěděl.

21. V tomto ohledu Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) uvádí, že podle jeho vlastní judikatury musí být taková povinnost považována za přiměřenou, pokud se poskytovatel již dozvěděl alespoň o jednom porušení zájmů dotčené osoby, k němuž došlo na základě příspěvku příjemce služby, a pokud vzniká riziko, že dojde k dalšímu porušení zájmů.

IV. Předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

22. Za těchto okolností Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) rozhodnutím ze dne 25. října 2017, které bylo doručeno Soudnímu dvoru dne 10. ledna 2018, rozhodl o přerušení řízení a položil Soudnímu dvoru následující otázky:

„1) Brání čl. 15 odst. 1 směrnice [2000/31] obecně některé z níže uvedených povinností, jež byly uloženy poskytovateli hostingových služeb, který neprodleně neodstranil protiprávní informace, a to povinnost odstranit nejen tyto protiprávní informace ve smyslu čl. 14 odst. 1 písm. a) [této] směrnice, ale i další totožné informace:

a) na celosvětové úrovni?

b) v dotčeném členském státě?

c) konkrétního uživatele na celosvětové úrovni?

d) konkrétního uživatele v příslušném dotčeném členském státě?

2. V případě záporné odpovědi na první otázku: Platí to v každém z uvedených případů i pro informace s rovnocenným obsahem?

3. Platí to také pro informace s rovnocenným obsahem, jakmile se poskytovatel o této skutečnosti dozvěděl?“

23. Písemná podání předložily žalobkyně, společnost Facebook Ireland, rakouská, lotyšská, portugalská a finská vláda a Evropská komise. Na jednání, které se konalo dne 13. února 2019, byly zastoupeny všechny zúčastněné strany s výjimkou portugalské vlády.

V. Analýza

A. K první a druhé předběžné otázce

24. V první a druhé otázce, které je třeba posuzovat společně, předkládající soud žádá Soudní dvůr, aby určil věcný a osobní rozsah povinnosti dohledu, která může být v rámci soudního příkazu uložena poskytovateli služby informační společnosti spočívající v uchovávání informací poskytovaných příjemcem této služby (poskytovatel hostingu), aniž by to vedlo k uložení obecné povinnosti dohledu, kterou zakazuje čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31.

25. Tyto první dvě otázky se samozřejmě zaměřují spíše na vymazání informací šířených prostřednictvím internetové sociální sítě než na monitorování a filtrování těchto informací. Je však třeba poznamenat, že platformy sociálních sítí představují sdělovací prostředky, jejichž obsah vytváří nikoli mateřské a řídicí společnosti, ale zejména jejich uživatelé. Tento obsah, který je v mezidobí šířen a upravován, je navíc mezi uživateli neustále vyměňován.

26. Aby mohl poskytovatel hostingu smazat informace šířené na takové platformě nebo k nim znemožnit přístup, nehledě na to, kdo je autorem takové informace a co je jejím obsahem, musí nejprve tyto informace identifikovat mezi informacemi, které jsou uloženy na jeho serverech. Za tímto účelem musí tyto informace tím či oním způsobem sledovat nebo filtrovat. Přitom podle čl. 15 odst. 1

směrnice 2000/31, na který se v uvedených otázkách odkazuje, členský stát nesmí poskytovateli hostingu uložit obecnou povinnost dohledu. To vše znamená, že v prvních dvou otázkách se předkládající soud v podstatě táže na osobní a věcný rozsah této povinnosti, který bude v souladu s požadavky směrnice 2000/31.

27. V první otázce předkládající soud rovněž žádá Soudní dvůr, aby upřesnil, zda může být poskytovatel hostingu nucen odstranit celosvětově informace šířené prostřednictvím sociální sítě.

28. Za účelem zodpovězení těchto dvou otázek se nejprve budu zabývat režimem směrnice 2000/31, který se vztahuje na společnost Facebook Ireland jakožto na poskytovatele hostingu, a důsledky toho, že je považována za poskytovatele hostingu, pokud jde o soudní příkazy jí určené. Dále provedu analýzu požadavků uložených unijních právem, pokud jde o věcný a osobní rozsah povinnosti dohledu, která může být uložena poskytovateli hostingu v rámci soudního příkazu, aniž by to vedlo k uložení obecné povinnosti v tomto ohledu. Nakonec se budu zabývat územním rozsahem povinnosti odstranit informace.

1. Soudní příkazy určené poskytovatelům hostingu s ohledem na směrnici 2000/31

29. Je třeba připomenout, že k tomu, aby ukládání údajů poskytovatelem služby informační společnosti spadalo pod článek 14 směrnice 2000/31, musí být chování tohoto poskytovatele omezeno na „poskytování zprostředkovatelských služeb“ ve smyslu zamýšleném normotvůrcem v rámci oddílu 4 uvedené směrnice. Kromě toho podle bodu 42 odůvodnění uvedené směrnice má jeho činnost čistě technickou, automatickou a pasivní podobu, což znamená, že poskytovatel hostingu nezná ani nekontroluje ukládané informace, a že úloha, kterou plní, tak musí být neutrální [3].

30. Soudní dvůr již měl příležitost vyjasnit, že provozovatel platformy sociální sítě, který ukládá na svých serverech informace dodávané uživateli této platformy vztahující se k jejich profilu, je poskytovatelem hostingových služeb ve smyslu článku 14 směrnice 2000/31 [4]. Nehledě na pochybnosti, které lze v tomto ohledu mít, je z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zřejmé, že předkládající soud považuje společnost Facebook Ireland za poskytovatele hostingových služeb, jehož jednání je omezeno na poskytování zprostředkovatelských služeb.

31. Podle směrnice 2000/31 se na poskytovatele hostingu, jehož jednání spočívá pouze ve zprostředkování, vztahuje imunita, pokud jde o odpovědnost za informace, které uchovává. Tato imunita je přiznána, pouze pokud poskytovatel hostingu nevěděl o protiprávní povaze uchovávaných informací nebo činnosti prováděné prostřednictvím těchto informací, a za předpokladu, že po oznámení této protiprávnosti neprodleně jedná s cílem odstranit dotčené informace nebo k nim znemožnit přístup. Naopak, pokud poskytovatel hostingu tyto podmínky nesplňuje, tj. věděl o protiprávnosti ukládaných informací, ale nejednal s cílem je odstranit nebo přístup k nim znemožnit, směrnice 2000/31 nebrání tomu, aby byl shledán nepřímo odpovědným za tyto informace [5].

32. Mimoto z čl. 14 odst. 3 směrnice 2000/31 vyplývá, že imunita přiznaná poskytovateli zprostředkovatelských služeb nebrání soudu nebo správnímu orgánu, aby v souladu s právními řády členských států po tomto poskytovateli požadoval ukončení protiprávního jednání nebo to, aby mu zamezil. Z tohoto ustanovení vyplývá, že adresátem soudního příkazu může být poskytovatel zprostředkovatelských služeb, i když podle podmínek stanovených v čl. 14 odst. 1 uvedené směrnice není poskytovatel odpovědný za informace uložené na svých serverech [6].

3 – Viz zejména rozsudek ze dne 23. března 2010, Google France a Google (C-236/08 až C-238/08, EU:C:2010:159, body 112 a 113).

4 – Viz rozsudek ze dne 16. února 2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, bod 27).

5 – Viz článek 14 směrnice 2000/31. Viz rovněž mé stanovisko ve věci Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:99, body 67 a 68).

6 – Viz rozsudek ze dne 7. srpna 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639, bod 51). V tomto smyslu viz rovněž Lodder, A. R., Polter, P., „ISP blocking and filtering: on the shallow justifications in case law regarding effectiveness of measures“, *European Journal of Law and Technology*, 2017, vol. 8, č. 2, s. 5.

33. Podmínky a způsoby vydávání takových soudních příkazů vůči poskytovatelům zprostředkovatelských služeb spadají do vnitrostátního práva [7]. Pravidla stanovená členskými státy však musí být v souladu s požadavky unijního práva, zejména směrnice 2000/31.

34. To vše odráží vůli unijního normotvůrce porovnat v rámci této směrnice různé zájmy poskytovatelů hostingu, jejichž jednání spočívá pouze v poskytování zprostředkovatelských služeb, uživatelů jejich služeb a osob, které byly poškozeny protiprávním jednáním, k němuž došlo během používání těchto služeb. Je tedy na členských státech, aby při provádění prováděcích opatření ke směrnici 2000/31 nejen dodržovaly požadavky uvedené v této směrnici, ale také aby se neopíraly o takový výklad, který by byl v rozporu s dotčenými základními právy nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva, jako je zásada proporcionality [8].

2. Stanovené požadavky týkající se osobního a věcného rozsahu povinnosti dohledu

a) Zákaz obecné povinnosti dohledu

35. Je třeba poznamenat, že čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 zakazuje členským státům, aby zejména poskytovatelům služeb, jejichž součástí je uchovávání informací, uložily obecnou povinnost sledovat informace, které uchovávají, nebo obecnou povinnost aktivně vyhledávat skutečnosti nebo okolnosti poukazující na protiprávní činnost. Z judikatury navíc plyne, že toto ustanovení brání zejména tomu, aby poskytovatel hostingu, jehož jednání spočívá pouze v poskytování zprostředkovatelských služeb, měl povinnost kontrolovat všechny [9] nebo téměř všechny [10] údaje všech uživatelů jeho služby tak, aby se zabránilo jakémukoli dalšímu protiprávnímu jednání.

36. Pokud by v rozporu s tím, co je stanoveno v uvedeném ustanovení, mohl členský stát v rámci soudního příkazu uložit poskytovateli hostingu obecnou povinnost dohledu, nelze vyloučit, že by hrozilo, že by takový poskytovatel ztratil postavení poskytovatele zprostředkovatelských služeb, jakož i s tím spojenou imunitu. Úloha poskytovatele hostingu, který provádí obecný dohled, by totiž nebyla neutrální. Činnost poskytovatele hostingu by si nezachovala technickou, automatickou a pasivní povahu, což by znamenalo, že takový poskytovatel hostingu by znal uložené informace a vykonával by nad nimi kontrolu.

37. Navíc, i kdyby toto riziko neexistovalo, poskytovatel hostingu vykonávající obecný dohled by mohl být v zásadě činěn odpovědným za jakoukoli protiprávní činnost nebo protiprávní informace, aniž by byly účinně splněny podmínky stanovené v čl. 14 odst. 1 písm. a) a b) uvedené směrnice.

38. Článek 14 odst. 1 písm. a) směrnice 2000/31 nesporně podmiňuje odpovědnost poskytovatele zprostředkovatelských služeb tím, že skutečně ví o protiprávní činnosti nebo protiprávních informacích. Avšak s ohledem na obecnou povinnost dohledu by protiprávní povaha veškerých činností nebo informací mohla být považována za to, že byla předložena poskytovateli zprostředkovatelských služeb, který musí přistoupit k odstranění daných informací nebo k nim musí znemožnit přístup, aniž zabaví protiprávní obsah [11]. V důsledku toho by byla systematicky porušena logika imunity týkající se odpovědnosti za informace uložené poskytovatelem zprostředkovatelských služeb, což by ohrozilo účinnost čl. 14 odst. 1 směrnice 2000/31.

7 – Viz mé stanovisko ve věci Mc Fadden (C-484/14, EU:C:2016:170). Viz rovněž Husovec, M., *Injuntions Against intermedies in the European Union. Accountable But Not Liable*?, Cambridge University Press, Cambridge, 2017, s. 57 a 58.

8 – Pokud jde o dodržování základních práv a zásady proporcionality, v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. ledna 2008, Promusicae (C-275/06, EU:C:2008:54, bod 68).

9 – Viz rozsudky ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474, body 139 a 144), a ze dne 24. listopadu 2011, Scarlet Extended (C-70/10, EU:C:2011:771, body 36 a 40).

10 – Viz rozsudek ze dne 16. února 2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, body 37 a 38).

11 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta N. Jääskinena ve věci L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2010:757, bod 143).

39. Stručně řečeno, úloha poskytovatele hostingových služeb vykonávajícího obecný dohled by již nebyla neutrální vzhledem k tomu, že činnost tohoto poskytovatele hostingových služeb by si nezachovávala technickou, automatickou a pasivní povahu, což by znamenalo, že poskytovatel si je vědom uložených informací a vykonává nad nimi kontrolu. V důsledku toho by uplatňování povinnosti obecného dohledu uložené poskytovateli hostingu v rámci soudního příkazu vydaného v zásadě podle čl. 14 odst. 3 směrnice 2000/31 mohlo způsobit, že se článek 14 uvedené směrnice na takového poskytovatele hostingu nebude vztahovat.

40. Ze znění čl. 14 odst. 3 ve spojení s čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 dovozuji, že povinnost uložená poskytovateli zprostředkovatelských služeb v rámci soudního příkazu nemůže vést k tomu, že v souvislosti se všemi nebo téměř všemi uloženými informacemi není úloha tohoto poskytovatele zprostředkovatelských služeb ve smyslu uvedeném v předchozím bodě neutrální.

b) Povinnost dohledu ve zvláštních případech

41. Jak je uvedeno v bodě 47 odůvodnění směrnice 2000/31, zákaz ukládat obecné povinnosti podle čl. 15 odst. 1 uvedené směrnice se netýká povinností dohledu ve *zvláštních případech*. Ze znění čl. 14 odst. 3 směrnice 2000/31 totiž vyplývá, že poskytovatel hostingu může mít povinnost zabránit porušování předpisů, což logicky znamená, jak ostatně tvrdí Komise, určitou formu dohledu do budoucna, aniž se takový dohled stane povinností obecného dohledu [12]. Článek 18 této směrnice 2000/31 od členských států mimo jiné vyžaduje, aby zajistily, že soudní prostředky dostupné ve vnitrostátním právu pro oblast služeb informační společnosti umožní rychlé přijetí opatření s cílem zejména *předejít dalšímu poškození dotčených zájmů*.

42. Mimoto z rozsudku L'Oréal a další [13] vyplývá, že poskytovatel hostingu může být nucen přijmout opatření, která pomohou zabránit tomu, aby došlo k dalšímu porušování stejné povahy ze strany stejného příjemce služby.

43. V tomto rozsudku Soudní dvůr vyložil nejen ustanovení směrnice 2000/31, ale rovněž ustanovení směrnice 2004/48/ES [14]. Přitom Soudní dvůr stanovil povinnost dohledu v souladu s požadavky stanovenými uvedenými směrnicemi, které se liší od povinnosti, kterou zakazuje čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31, a sice povinnosti *aktivního dohledu nad všemi nebo téměř všemi* údaji za účelem předcházení veškerému protiprávnímu jednání v budoucnu [15]. Nehledě na zvláštní kontext rozsudku L'Oréal a další [16] a na odkazy na směrnici 2004/48 jsou úvahy uvedené v tomto rozsudku, které se týkají povinností poskytovatelů hostingu v souladu s unijním právem v závislosti na tom, zda jde či nejde o obecné povinnosti, průřezové, a tudíž jsou podle mě přenositelné i na právě projednávaný případ.

44. Aby se proto předešlo případným budoucím protiprávním jednáním, může být poskytovatel hostingu v rámci soudního příkazu vyzván k odstranění protiprávních informací, které ještě nebyly v době přijetí uvedeného příkazu šířeny, aniž je mu sděleno, že dochází k šíření těchto informací znovu a bez vazby na původní žádost o odstranění informací.

45. Aby však nedošlo k uložení obecné povinnosti, musí povinnost dohledu, jak vyplývá z rozsudku ve věci L'Oréal a další [17], splňovat další požadavky, a sice, musí se vztahovat na porušení *stejné povahy, stejných práv stejného uživatele*, v uvedeném případě práv z ochranné známky.

12 – V tomto smyslu viz rovněž Rosati, E., *Copyright and the Court of Justice of the European Union*, Oxford University Press, Oxford, 2019, s. 158.

13 – Rozsudek ze dne 12. července 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474, bod 144).

14 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157, s. 45).

15 – Rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474, body 139 a 144).

16 – Rozsudek ze dne 12. července 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474).

17 – Rozsudek ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474, body 141 a 144).

46. Z toho tedy vyvozuji, že takový aktivní dohled není neslučitelný se směrnicí 2000/31, a to na rozdíl od aktivního dohledu, jehož účel není zaměřen na zvláštní případ protiprávního jednání.

47. V této souvislosti jsem zmínil ve svém stanovisku ve věci Mc Fadden [18], která se týkala poskytovatele přístupu ke komunikační síti ve smyslu článku 12 směrnice 2000/31, v níž jsem vycházel z přípravných prací na směrnici 2000/31, že k tomu, aby povinnost mohla být považována za použitelnou *ve zvláštním případě*, musí být omezena s ohledem na *cíl a trvání* dohledu.

48. Tyto obecné požadavky, které jsou abstraktně formulované, se mi zdají být přenositelné na takové okolnosti, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, a to navzdory skutečnosti, že na takového poskytovatele hostingu, jako je společnost Facebook Ireland, se sice analogicky použijí úvahy o povinnosti dohledu týkající se poskytovatele přístupu ke komunikační síti, jako je internet, ale úlohy těchto poskytovatelů zprostředkovatelských služeb se navzájem liší. Například podíváme-li se na poskytovatele hostingu, jako je společnost Facebook Ireland, zdá se, že obsah jeho platformy představuje souhrn uložených údajů, zatímco v případě poskytovatele přístupu k internetu takový obsah představuje jen zlomek pouhých předávaných údajů. Naopak povaha a intenzita zapojení takového poskytovatele hostingu do zpracování digitálního obsahu se výrazně liší od povahy a intenzity zapojení poskytovatele přístupu k internetu. Jak poznamenává Komise, poskytovatel hostingu má lepší předpoklady k tomu, aby podnikl kroky k prošetření a odstranění protiprávních informací než poskytovatel přístupu k internetu.

49. Kromě toho požadavek na časové omezení povinnosti dohledu se odráží i v několika rozsudcích Soudního dvora [19]. I když z judikatury vyplývá, že časové omezení povinností v rámci soudního příkazu se týká spíše otázky obecných zásad unijního práva [20], domnívám se, že by bylo obtížné sladit povinnost trvalého dohledu s pojetím povinnosti, která se vztahuje na konkrétní případ ve smyslu bodu 47 odůvodnění směrnice 2000/31.

50. Proto by měla být vzata v úvahu cílená povaha povinnosti dohledu s přihlédnutím k době trvání tohoto dohledu a k podrobnostem o povaze dané újmy a o jejím pachateli a jejím předmětu. Všechny tyto prvky jsou vzájemně závislé a vzájemně propojené. Měly by proto být komplexně posouzeny s cílem zodpovědět otázku, zda je příkaz v souladu se zákazem stanoveným v čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31, či nikoli.

c) Mezitímní závěry

51. Abych shrnul tuto část své analýzy, zaprvé z výkladu čl. 14 odst. 3 ve spojení s čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 vyplývá, že povinnost uložená poskytovateli zprostředkovatelských služeb v rámci soudního příkazu nemůže vést k situaci, kdy by v souvislosti se všemi nebo téměř všemi uloženými informacemi již nešlo o technickou, automatickou a pasivní úlohu tohoto poskytovatele, což by znamenalo, že dotčený poskytovatel hostingu by znal tyto informace a vykonával by nad nimi kontrolu [21].

18 – C-484/14, EU:C:2016:170, bod 132.

19 – Konkrétně Soudní dvůr v rozsudku ze dne 12. července 2011, L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2011:474, bod 140), uvedl, že soudní příkaz, jehož cílem je zabránit případnému porušování ochranných známek v souvislosti se službou informační společnosti, a sice službou internetové tržiště, nemůže mít za cíl nebo za následek stanovení obecného a *trvalého* zákazu prodeje výrobků označených těmito ochrannými známkami. Ve stejném duchu Soudní dvůr v rozsudku ze dne 16. února 2012, SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, bod 45) shledal, že unijní právo brání zejména tomu, aby povinnost dohledu stanovená v rámci soudního příkazu adresovaného poskytovateli byla *časově neomezená*.

20 – Tento přístup zaujal generální advokát N. Jääskinen ve svém stanovisku ve věci L'Oréal a další (C-324/09, EU:C:2010:757, bod 181), které podle mého názoru silně inspirovalo znění pasáží rozsudku Soudního dvora v této věci.

21 – Viz bod 39 tohoto stanoviska.

52. Zadruhé aktivní dohled není neslučitelný se směrnicí 2000/31, a to na rozdíl od aktivního dohledu, jehož účel není zaměřen na konkrétní případ protiprávního jednání [22].

53. Zatřetí je třeba vzít v úvahu cílenou povahu povinnosti dohledu s přihlédnutím k době trvání tohoto dohledu a k podrobnostem o povaze dané újmy, o jejím pachateli a jejím předmětu [23].

54. Právě ve světle těchto úvah je třeba se zabývat osobním a věcným rozsahem povinnosti dohledu poskytovatele, který provozuje platformu sociální sítě. Tyto úvahy se v projednávaném případě týkají vyhledávání a identifikace, v rámci uchovávaného obsahu, informací totožných s informacemi, které byly soudem prohlášeny za protiprávní, a vyhledávání informací, které jsou s nimi rovnocenné.

d) Použití v projednávané věci

1) Informace, které jsou totožné s těmi, které byly prohlášeny za protiprávní

55. S výjimkou společnosti Facebook Ireland všechny zúčastněné strany tvrdí, že by mělo být možné nařídit poskytovateli hostingu, aby odstranil nebo znemožnil přístup k prohlášením, která jsou totožná s prohlášeními, o nichž bylo rozhodnuto, že jsou protiprávní, a která byla zveřejněna stejným uživatelem. Žalobkyně, rakouská a lotyšská vláda a Komise jsou v podstatě toho názoru, že totéž platí, pokud jde o prohlášení zveřejněná ostatními uživateli.

56. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že soud druhého stupně měl za to, že odkaz na „totožné informace“ se týká zveřejnění fotografií žalobkyně *spolu s totožným textem*. V tomto ohledu předkládající soud vysvětluje, že se jeho pochybnosti týkají zejména toho, zda je možné rozšířit soudní příkaz vydaný proti společnosti Facebook Ireland i na *prohlášení (doprovodné komentáře), jejichž text je totožný* a na prohlášení s rovnocenným obsahem. Tento odkaz na „totožné informace“ chápu tak, že předkládající soud se odvolává na manuální a přesnou reprodukci informace, která byla prohlášena za protiprávní, a jak uvádí rakouská vláda, na automatizované reprodukce provedené na základě funkce „sdílení“.

57. V tomto ohledu se domnívám, že poskytovatel hostingu, který provozuje sociální síť, může mít povinnost za účelem provedení příkazu vydaného soudem členského státu vyhledat a identifikovat všechny informace, které jsou totožné s informacemi, jež tento soud označil za protiprávní.

58. Jak vyplývá z mé analýzy, poskytovatel hostingu může mít povinnost zabránit dalšímu porušování práv stejného druhu, která se týkají stejného příjemce služby informační společnosti [24]. V takovém případě se skutečně jedná o konkrétní případ porušení práv, které bylo konkrétně shledáno, takže povinnost identifikovat u jediného uživatele informace, které jsou totožné s těmi, které byly prohlášeny za protiprávní, nepředstavuje obecný dohled.

59. Totéž podle mého názoru platí, pokud jde o informace šířené jinými uživateli, které jsou shodné s informacemi, jež byly prohlášeny za protiprávní. Jsem si vědom, že tato argumentace vede k tomu, že osobní rozsah povinnosti dohledu zahrnuje veškeré uživatele, a tudíž všechny informace šířené prostřednictvím dané platformy.

22 – Viz bod 46 tohoto stanoviska.

23 – Viz bod 50 tohoto stanoviska.

24 – Viz body 42 a 45 tohoto stanoviska.

60. Nicméně povinnost vyhledávat a identifikovat informace, které jsou totožné s těmi, které soud prohlásil za protiprávní, je vždy zaměřena na konkrétní případ protiprávního jednání. Kromě toho v projednávaném případě se jedná o povinnost uloženou v rámci předběžného opatření, které má účinky až do pravomocného ukončení řízení. Taková povinnost uložená poskytovateli hostingu je proto ze své podstaty časově omezená.

61. Zdá se mi navíc, že reprodukci stejného obsahu jakýmkoli uživatelem sociální sítě je obecně možné zjistit pomocí počítačových nástrojů, aniž by poskytovatel hostingu musel používat aktivní a neautomatické filtrování všech informací distribuovaných prostřednictvím jeho platformy.

62. Kromě toho uložení povinnosti vyhledávat a identifikovat všechny informace, které jsou totožné s informacemi, jež byly prohlášeny za protiprávní, umožňuje spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými základními právy.

63. Zaprvé vyhledávání a identifikace informací, které jsou totožné s informacemi, jež byly soudem prohlášeny za protiprávní, nevyžaduje sofistikované technické prostředky, které by mohly představovat mimořádnou zátěž. Proto se nezdá, že by se jednalo o nadměrné porušení práva na svobodu podnikání, které svědčí poskytovateli hostingu, jenž provozuje takovou platformu sociální sítě, jako je Facebook Ireland, v souladu s článkem 16 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

64. Zadruhé s ohledem na snadnou reprodukci informací v internetovém prostředí je k zajištění účinné ochrany soukromí a osobnostních práv nezbytné vyhledat a identifikovat informace, které jsou totožné s informacemi prohlášenými za protiprávní.

65. V neposlední řadě tato povinnost respektuje základní právo uživatelů internetu na svobodu projevu a informací zaručenou článkem 11 Listiny, neboť ochrana této svobody nemusí nutně být zaručena absolutně, ale musí být posouzena s ohledem na ochranu jiných základních práv. Co se týče informací, které jsou totožné s informacemi, které byly prohlášeny za protiprávní, je *a priori* a obecně i opakování protiprávního jednání zvlášť považováno za protiprávní. Takové opakování by mělo podléhat stejnému posouzení, které však může být vyhodnoceno odlišně zejména v závislosti na kontextu, v němž došlo k protiprávnímu prohlášení. Mimochodem je třeba poznamenat, že třetí strany, na které se mohou nepřímo vztahovat soudní příkazy, nejsou účastníky řízení, v rámci kterých byly takové příkazy vydány. Zejména z tohoto důvodu je třeba zajistit, aby tyto třetí strany měly možnost napadnout u soudu prováděcí opatření přijatá poskytovatelem hostingu na základě soudního příkazu [25], přičemž tato možnost by neměla být podmíněna tím, že jde o účastníka hlavního řízení [26].

2) Rovnocenné informace

66. Pokud jde o věcný rozsah povinnosti dohledu, žalobkyně tvrdí, že poskytovatel hostingu může podléhat povinnosti odstranit prohlášení, které má obsah rovnocenný s prohlášením, které bylo shledáno protiprávním a zveřejnil ho stejný uživatel. Naopak rakouská vláda a Komise se domnívají, že možnost uložení této povinnosti závisí na výsledku porovnání dotčených zájmů. Pouze žalobkyně má za to, že je možné, aby poskytovatel hostingu smazal prohlášení jiných uživatelů, která mají totožný obsah jako prohlášení, která byla prohlášena za protiprávní.

25 – Obdobně viz rozsudek ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, bod 57).

26 – Obdobně viz rozsudky ze dne 25. května 2016, Meroni (C-559/14, EU:C:2016:349, body 49 a 50), a ze dne 21. prosince 2016 Biuro podróży „Partner“ (C-119/15, EU:C:2016:987, bod 40). Pokud jde o zásadu účinné soudní ochrany ve vztahu k třetím stranám, viz rovněž Kaléda, S. L., „The Role of the Principle of Effective Judicial Protection in Relation to Website Blocking Injunctions“, *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2017,2017, s. 222 a 223.

67. Odkaz na „rovnocenné informace“ nebo informace, „které mají rovnocenný obsah“, vede k obtížím při výkladu vzhledem k tomu, že předkládající soud neupřesňuje význam těchto pojmů. Z předkládacího rozhodnutí však můžeme odvodit, že odkaz na informace, „které mají rovnocenný obsah“, se vztahuje na informace, které se téměř neliší od původní informace, nebo na situace, kdy *zpráva zůstává v podstatě nezměněna*. Rozumím těmto údajům v tom smyslu, že reprodukce informace, která byla prohlášena za protiprávní a obsahuje překlep nebo chybu v syntaxi či interpunkci, představuje „rovnocennou informaci“. Není však jasné, zda rovnocennost uvedená ve druhé otázce nepřesahuje tyto případy.

68. Z rozsudku L'Oréal a další[27] nesporně vyplývá, že poskytovatel služby informační společnosti může být nucen přijmout opatření, která mají zabránit *dalším porušením stejného druhu* týchž práv.

69. Je však třeba mít na paměti skutkový kontext, v němž byla vypracována příslušná judikatura, a sice kontext porušení práv duševního vlastnictví. Obecně platí, že taková porušení spočívají v šíření stejného obsahu, jako je chráněný obsah, nebo přinejmenším obsahu podobného chráněnému obsahu, přičemž jakékoli změny takového obsahu, které jsou někdy obtížně proveditelné, vyžadují zvláštní zásah.

70. Naopak je neobvyklé, že urážlivé sdělení přesně přejímá stejná slova jako vyjádření téže povahy. To částečně vyplývá z osobní podstaty toho, jak vyjádřit své myšlenky. Kromě toho, na rozdíl od porušování práv duševního vlastnictví hanlivá prohlášení následující po původním hanlivém prohlášení reprodukují spíše to, že došlo k porušení cti osob než formu původního prohlášení. Z tohoto důvodu by v oblasti pomluvy pouhý odkaz prohlášení téže povahy nehrál stejnou úlohu jako v případě porušení práva duševního vlastnictví.

71. Každopádně výklad odkazu na „rovnocenné informace“ může ovlivnit rozsah povinnosti v oblasti dohledu a výkon dotčených základních práv. Soud rozhodující v rámci soudního příkazu o smazání „rovnocenných informací“ musí tedy dodržovat zásadu právní jistoty a zajistit, aby účinky takového příkazu byly jasné, přesné a předvídatelné. Přitom takový soud musí vyvažovat dotčená základní práva a zohlednit zásadu proporcionality.

72. Aniž jsou dotčeny úvahy, které mě opět inspirovaly v rozsudku L'Oréal a další,[28] jsem toho názoru, že poskytovatel hostingu může být *a fortiori* nucen identifikovat informace rovnocenné s informacemi, které byly prohlášeny za protiprávní a pochází od téhož uživatele. V uvedeném případě bylo nutno rovněž zajistit, aby tento uživatel mohl napadnout u soudu prováděcí opatření přijatá poskytovatelem hostingu v rámci provádění soudního příkazu.

73. Naopak identifikace informací rovnocenných s informacemi, které byly prohlášeny za protiprávní a pocházejí od jiných uživatelů, by vyžadovala dohled nad všemi informacemi šířenými prostřednictvím sociální sítě. Přitom na rozdíl od informací, které jsou totožné s informacemi prohlášenými za protiprávní, nelze rovnocenné informace identifikovat, aniž poskytovatel hostingu použije sofistikovaná řešení. Z toho plyne, že nejenže by úloha poskytovatele provádějícího obecný dohled již nebyla neutrální v tom smyslu, že by nebyla pouze technické, automatické a pasivní povahy, ale takový poskytovatel by se při provádění jisté formy cenzury stal aktivním účastníkem této platformy.

27 – Rozsudek ze dne 12. července 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474).

28 – Rozsudek ze dne 12. července 2011 (C-324/09, EU:C:2011:474).

74. Mimoto povinnost identifikovat informace, jež jsou rovnocenné informacím prohlášeným za protiprávní, které pochází od každého uživatele, by nezajistila spravedlivou rovnováhu mezi ochranou soukromí a osobnostních práv, svobodou podnikání a ochranou svobody projevu a informací. Vyhledávání a identifikace takovýchto informací by vyžadovala nákladná řešení, která by musel vyvinout a zavést poskytovatel hostingu. Použití takovýchto řešení by dále vedlo k cenzuře, čímž by mohla být systematicky omezována svoboda projevu.

75. S ohledem na výše uvedené skutečnosti navrhuji odpovědět na první a druhou otázku v rozsahu, v němž se týkají osobního a věcného rozsahu povinnosti dohledu, tak, že čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby poskytovateli hostingu, který provozuje platformu sociální sítě, byla v rámci soudního příkazu uložena povinnost vyhledat a identifikovat – mezi všemi informacemi šířenými uživateli takovéto platformy – informace, které jsou totožné s informacemi, jež byly prohlášeny za protiprávní soudem, který vydal takovýto soudní příkaz. V rámci takového soudního příkazu může být poskytovateli hostingu uložena povinnost vyhledat a identifikovat informace, které jsou rovnocenné informaci, jež byla prohlášena za protiprávní, pouze mezi informacemi šířenými uživatelem, který tuto informaci rozšířil. Soud, který rozhoduje o odstranění takovýchto rovnocenných informací, musí zajistit, aby účinky jeho rozhodnutí byly jasné, přesné a předvídatelné. Musí při tom zajistit rovnováhu mezi základními právy a zásadou proporcionality.

3. K odstranění informací na celosvětové úrovni

a) Úvodní poznámky

76. Nyní se budu zabývat pochybnostmi předkládajícího soudu, pokud jde o územní rozsah povinnosti vymazat informace. Tyto pochybnosti se v podstatě týkají otázky, zda může být poskytovatel hostingu nucen odstranit obsah, který byl prohlášen za protiprávní na základě vnitrostátního práva členského státu, nejen na úrovni tohoto členského státu, ale rovněž na celosvětové úrovni.

77. Úvodem poznamenávám, že společnost Facebook Ireland jakožto dceřiná společnost společnosti Facebook Inc poskytuje elektronickou platformu určenou pouze pro uživatele mimo Spojené státy a Kanadu. Nezdá se však, že by tato okolnost byla takové povahy, aby vylučovala celosvětové smazání informací šířených touto platformou. Společnost Facebook Ireland totiž nepopírá skutečnost, že může zajistit takové smazání na celosvětové úrovni.

78. Je však třeba poznamenat, že unijní normotvůrce neharmonizoval hmotná pravidla týkající se porušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy [29]. Kromě toho vzhledem k tomu, že na unijní úrovni [30] neexistuje konsensus, unijní normotvůrce neharmonizoval ani kolizní normy v této oblasti [31]. V případě žalob pro pomluvu tedy každý unijní soud uplatňuje právo, které bylo označeno jako použitelné na základě vnitrostátních kolizních norem.

79. Situace ve věci v původním řízení se zásadně liší od situace, která představovala výchozí bod mé analýzy územního rozsahu odstranění výsledků vyhledávače ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) [32], na kterou upozornily společnost Facebook Ireland a lotyšská vláda. Uvedená věc se týkala směrnice 95/46/ES [33], která harmonizuje na úrovni Unie určitá hmotná pravidla ochrany údajů. Právě

29 – Viz Savin, A., *EU Internet law*, Elgar European Law, Cheltenham – Northampton, 2017, s. 130.

30 – Viz Van Calster, G., *European Private International Law*, Hart Publishing, Oxford, Portland, 2016, s. 248 až 251.

31 – Viz čl. 1 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) (Úř. věst. 2007, L 199, s. 40).

32 – Odkazuji zde na své stanovisko ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) (C-507/17, EU:C:2019:15).

33 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355).

to, že pravidla v této oblasti jsou harmonizována, mě vedlo k závěru, že poskytovatel služeb musí mít povinnost odstranit výsledky vyhledávání, které se zobrazí po vyhledávání, jež bylo provedeno nejen z území jednoho členského státu, ale i z místa, které se nachází na území Unie [34]. Ve svém stanovisku v této věci jsem však nevyloučil, že mohou nastat situace, kdy zájem Unie vyžaduje, aby ustanovení uvedené směrnice byla uplatněna i mimo území Unie [35].

80. Pokud tedy jde o pomluvu, uložení povinnosti v jednom členském státě smazat některé informace na celosvětové úrovni, a to pro všechny uživatele elektronické platformy z důvodu protiprávnosti informací prohlášené na základě rozhodného práva, by vedlo k tomu, že konstatování protiprávnosti takových informací by mělo účinky v jiných státech. Jinými slovy, skutečnost, že dotčené informace byly prohlášeny za protiprávní, by se rozšířila na území těchto jiných států. Není však vyloučeno, že podle právních předpisů, které jsou podle vnitrostátních kolizních norem těchto států označeny za použitelné, lze tyto informace považovat za legální.

81. Jak o tom svědčí diskuse mezi účastníky řízení, neochota poskytnout takovéto extrateritoriální účinky soudním příkazům se odráží v názorech společnosti Facebook Ireland a rovněž lotyšské, portugalské a finské vlády. Vedle toho se zdá, že s výjimkou portugalské vlády mají zúčastnění pochybnosti o územním rozsahu příslušnosti soudů členského státu. Účastníci řízení se v podstatě domnívají, že soud členského státu nemůže v rámci soudního příkazu adresovaného poskytovateli hostingu rozhodnout o smazání obsahu mimo území tohoto členského státu. Proto je nezbytné analyzovat tyto dvě otázky, a to územní rozsah povinnosti smazat informace a rozsah příslušnosti soudů členského státu, přičemž nejprve je nutné posoudit otázku příslušnosti, která obecně předchází hmotněprávní otázce.

b) Rozsah územní příslušnosti

82. Směrnice 2000/31 neupravuje příslušnost pro vydávání soudních příkazů. Na druhou stranu, jak vyplývá z rozsudku eDate Advertising a další [36], v případě údajného porušení osobnostních práv prostřednictvím informací zveřejněných na internetových stránkách má osoba, která se pokládá za poškozenou, možnost podat žalobu u soudu členského státu, který je příslušný podle nařízení (EU) č. 1215/2012 [37]. Kolizní normy týkající se pomluvy sice nejsou na úrovni EU harmonizovány, ale je tomu jinak, pokud jde o pravidla o soudní příslušnosti.

83. V tomto ohledu je třeba doplnit, že pravidla soudní příslušnosti uvedená v nařízení č. 1215/2012 se použijí rovněž na spory v oblasti odstraňování urážlivého obsahu umístěného na internet [38]. Navíc v projednávaném případě není podstatné, že taková žádost je namířena nikoli proti osobě, která informaci zveřejnila, nýbrž proti poskytovateli hostingu pro obsah umístěný na internetu. Vzhledem k výše uvedenému tedy nenavrhnu, aby Soudní dvůr přeformuloval předběžné otázky, neboť pochybnosti o rozsahu územní příslušnosti soudů mají pouze zúčastnění. K tomu bych však rád dodal několik poznámek.

34 – Viz mé stanovisko ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) (C-507/17, EU:C:2019:15, body 47, 55, 76 a 77).

35 – Viz mé stanovisko ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) (C-507/17, EU:C:2019:15, bod 62).

36 – Rozsudek ze dne 25. října 2011 (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, body 43 a 44).

37 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 35, s. 1).

38 – Rozsudek ze dne 17. října 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 44).

84. Podle rozsudku eDate Advertising a další[39], osoba, která se pokládá za poškozenou, může podat žalobu zejména u soudů členského státu, v němž se nachází její střed zájmů. Tyto soudy jsou příslušné rozhodovat o celkové způsobené škodě. V projednávaném případě se zdá, že soud, u něhož žalobkyně podala žalobu, je soudem státu, v němž se nachází střed jejích zájmů[40].

85. Je pravda, že v rozsudku eDate Advertising a další[41] Soudní dvůr uvedl, že osoba, která se pokládá za poškozenou, může podle místa, kde došlo k újmě způsobené v Evropské unii, podat žalobu na náhradu celé této újmy. To samozřejmě může naznačovat, že rozsah územní příslušnosti tohoto soudu nebude zahrnovat skutečnosti týkající se území třetích států. Tato úvaha však odráží spíše skutečnost, že k tomu, aby byl soud příslušný podle nařízení č. 1215/2012 podle místa, kde došlo k újmě, musí být soudem členského státu. Mimoto s výjimkou této úvahy Soudní dvůr v tomto rozsudku opakovaně uvedl, že takový soud je příslušný rozhodovat o celém nároku na náhradu újmy způsobené pomluvou[42].

86. Domnívám se, že na rozdíl od toho, co tvrdí společnost Facebook Ireland a lotyšská a finská vláda, může soud členského státu v zásadě rozhodnout o smazání obsahu mimo území tohoto členského státu, protože rozsah jeho územní příslušnosti je univerzální[43]. Soud členského státu může být vyloučen z rozhodování o smazání informace na celosvětové úrovni nikoli z důvodu soudní příslušnosti, ale případně z hmotněprávního důvodu.

87. Nyní je třeba analyzovat otázku extrateritoriálních účinků soudního příkazu určeného poskytovateli hostingu, která se v projednávaném případě, jak jsem již uvedl v bodě 81 tohoto stanoviska, týká otázky územního rozsahu povinnosti odstranit informace.

c) Územní rozsah povinnosti odstranit informace

88. Zaprvé je třeba poznamenat, že jak rovněž připouští finská vláda, čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 neupravuje územní účinky soudních příkazů určených poskytovatelům služeb informační společnosti. Kromě toho s výhradou požadavků směrnice 2000/31 se na povinnosti uložené těmto poskytovatelům v rámci soudních příkazů vztahují vnitrostátní právní předpisy.

89. Zadruhé, neexistují-li unijní pravidla o ochraně soukromí a osobnostních práv, je obtížné odůvodnit územní účinky soudního příkazu s odvoláním na ochranu základních práv zaručených v článcích 1, 7 a 8 Listiny. Rozsah působnosti Listiny se totiž řídí rozsahem působnosti unijního práva, a nikoli naopak[44], a v projednávaném případě se žaloba žalobkyně hmotně právně neopírá o unijní právo.

39 – Rozsudek ze dne 25. října 2011 (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 48).

40 – Proto navzdory skutečnosti, že je předkládající soud vyzván k tomu, aby vydal předběžné opatření, není třeba posuzovat dopady článku 35 nařízení č. 1215/2012 na rozsah územní příslušnosti a územní rozsah povinnosti odstranit informace uložené v rámci soudního příkazu.

41 – Rozsudek ze dne 25. října 2011 (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, bod 48).

42 – Rozsudek ze dne 25. října 2011, eDate Advertising a další (C-509/09 a C-161/10, EU:C:2011:685, body 48, 51 a 52). Viz rovněž rozsudek ze dne 17. října 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, body 38 a 47). Kromě toho podle doktrinálních výkladů tohoto rozsudku soud podle místa středu zájmů může rozhodovat o náhradě újmy způsobené na celém světě. Viz Mankowski, P., v Magnus, U., a Mankowski, P. (ed.), Brussels I bis Regulation – Commentary, Otto Schmidt, Kolín, 2016, čl. 7 bod 364. Totéž platí, pokud jde o územní rozsah obecné příslušnosti soudu žalovaného. V rozsudku ze dne 1. března 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120, bod 26), Soudní dvůr rozhodl, že Bruselská úmluva [ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32)] může být použita, pokud žalobce a žalovaný mají bydliště v jednom členském státě, zatímco sporné skutečnosti se nacházejí ve třetím státě. Z toho vyvozuji, že v takovém případě je soud dlužníka příslušný rozhodnout o takových sporech. Viz rovněž Van Calster, G., Luks, Ch., Extraterritoriality and private international law, Recht in beweging – 19de VRG Alumnidag 2012, MAKLU, Avers – Apeldoorn, 2012, s. 132.

43 – Jde o tzv. „globální“ či „obecnou“ příslušnost. Viz Larsen, T. B., „The extent of jurisdiction under the forum delicti rule in European trademark litigation“, *Journal of Private International Law*, 2018, vol. 14, č. 3, s. 550 a 551.

44 – Viz rozsudek ze dne 26. února 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 19). Viz rovněž mé stanovisko ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) (C-507/17, EU:C:2019:15, bod 55).

90. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že žalobkyně se patrně neopírá o práva v oblasti ochrany osobních údajů a nevytýká společnosti Facebook Ireland, že „přistoupila" k protiprávnímu zpracování jejích údajů, neboť její žaloba je založena na obecných ustanoveních občanského práva. Předkládající soud kromě toho neodkazuje na právní nástroje unijního práva, které by byly v této věci relevantní. Odkazuje pouze na směrnici 2000/31. Přitom z čl. 1 odst. 5 písm. b) této směrnice vyplývá, že se nepoužije na otázky týkající se služeb informační společnosti, na které se vztahují směrnice o ochraně osobních údajů.

91. A konečně, i když je možné vyvodit z nařízení č. 1215/2012 poučení, pokud jde o účinky soudních příkazů v členských státech, není tomu tak v případě účinků mimo Evropskou unii. Nařízení totiž nevyžaduje, aby soudní příkaz vydaný soudem členského státu měl účinky i ve třetích státech. Navíc skutečnost, že soud je příslušný rozhodovat ve věci samé podle pravidla o soudní příslušnosti práva EU, neznamená, že se tím rozumí pouze hmotná pravidla, která spadají do oblasti působnosti unijního práva, a tudíž i Listiny.

92. Z těchto důvodů musí být jak otázka extrateritoriálních účinků soudního příkazu, kterým se ukládá povinnost odstranit informace, tak územní rozsah této povinnosti předmětem analýzy provedené nikoli s ohledem na unijní právo, ale zejména na mezinárodní právo veřejné a soukromé, které nebylo na úrovni Unie harmonizováno [45]. Nic totiž nenasvědčuje tomu, že by situace, která je předmětem věci v původním řízení, mohla spadat do působnosti unijního práva, a tudíž ani do působnosti pravidel mezinárodního práva, jež mají vliv na výklad unijního práva [46].

93. Pokud tedy jde o územní rozsah povinnosti odstranit informace, která byla uložena poskytovateli hostingu v rámci soudního příkazu, je třeba mít za to, že tato povinnost nepodléhá ani čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31, ani jiným ustanovením uvedené směrnice, a proto toto ustanovení nebrání tomu, aby byl poskytovatel hostingu nucen odstranit informace šířené prostřednictvím platformy sociální sítě na celosvětové úrovni. Tento územní rozsah se kromě toho neřídí unijním právem také proto, že v projednávané věci se žaloba žalobkyně o toto právo neopírá.

94. Nicméně pro úplnost i pro případ, že by se Soudní dvůr neřídil mým návrhem, uvedu několik dalších poznámek, pokud jde o odstranění informací šířených prostřednictvím sociální sítě na celosvětové úrovni.

95. Na základě mezinárodního práva není vyloučeno, že soudní příkaz může mít tzv. „extrateritoriální" účinky [47]. Jak jsem však uvedl v bodě 80 tohoto stanoviska, takový přístup by vedl k tomu, že prohlášení dotčených informací za protiprávní by se rozšířilo na území ostatních členských států, a to bez ohledu na to, zda jsou takové informace protiprávní, či nikoli podle předpisů určených podle kolizních norem tohoto členského státu.

96. Lze proto tvrdit, že Soudní dvůr již implicitně přijal takový přístup v rozsudku Bolagsupplysningen a Ilsjan [48]. Je pravda, že Soudní dvůr se v tomto rozsudku nikterak nezabýval právem rozhodným pro návrh na odstranění obsahu umístěného na internetu. Soudní dvůr však rozhodl, že vzhledem k *všudypřítomné povaze obsahu umístěného na internetových stránkách* a k tomu, že *rozsah jeho šíření*

45 – Pokud jde o extrateritoriální účinky soudních rozhodnutí, je někdy obtížné rozlišit mezinárodní právo veřejné a soukromé. Viz Maier, H.G, „Extraterritorial Jurisdiction at a Crossroads: An Intersection between Public and Private International Law", *The American Journal of International Law*, vol. 76, č. 2, s. 280; Svantesson, D. J. B., *Solving the Internet Jurisdiction Puzzle*, Oxford University Press, Oxford, 2017, s. 40.

46 – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 12. července 2012, Currà a další (C-466/11, EU:C:2012:465, bod 19).

47 – Viz Douglas, M., Extraterritorial injunctions affecting the internet, Journal of Equity 2018, vol. 12, s. 48; Riordan, J., The Liability of Internet Intermediaries, Oxford University Press, Oxford, 2011, s. 418.

48 – Rozsudek ze dne 17. října 2017 (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 44).

je v zásadě univerzální, musí být návrh na odstranění takového obsahu podán u soudu, který je příslušný rozhodovat o celém nároku ve věci náhrady újmy. Tento soud by přitom podle mě uplatnil předpisy, které byly označeny za použitelné na základě jeho kolizních norem [49]. Nelze vyloučit, že soud členského státu by v této souvislosti použil jen jedno právo, které by bylo určeno jako rozhodné.

97. Pokud by takový soud nemohl rozhodnout o odstranění on-line obsahu na celosvětové úrovni, vedlo by to k otázce, který soud by byl vhodnější k tomu, aby rozhodoval o takovém odstraňování obsahu. Každá jurisdikce by totiž čelila obtížím popsaným v předchozím bodě. Kromě toho je třeba požadovat, aby žadatel navzdory těmto praktickým obtížím prokázal, že informace prohlášené za protiprávní podle zákona určeného podle kolizních norem členského státu, v němž se vede řízení, jsou podle všech potenciálně použitelných právních předpisů protiprávní?

98. I kdybychom uznali, že úvahy týkající se územní povahy ochrany vyplývající z hmotného práva na ochranu soukromí a osobnostních práv takový požadavek nevylučují, bylo by třeba i nadále zohlednit základní práva, která jsou všeobecně uznávána na celém světě.

99. Jak jsem již uvedl v jiném kontextu, legitimní zájem veřejnosti na přístup k informacím se bude nutně lišit podle zeměpisné polohy toho či onoho členského státu [50]. Proto pokud jde o odstranění informací na celosvětové úrovni, hrozí, že by jeho provádění bránilo osobám z jiných států, než jsou státy, v nichž bylo zahájeno řízení, v přístupu k informacím.

100. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že soud členského státu může teoreticky rozhodnout o odstranění informací šířených prostřednictvím internetu na celosvětové úrovni. Avšak z důvodu rozdílů jednak mezi vnitrostátními právními předpisy a jednak mezi ochranou soukromí a osobnostních práv, kterou takové právní předpisy poskytují, a v zájmu dodržování široce rozšířených základních práv musí takový soud spíše uplatnit sebeomezení. V souladu s mezinárodní zdvořilostí [51], na kterou odkazuje portugalská vláda, by tento soud měl v nejvyšší možné míře omezit extrateritoriální účinky svých soudních příkazů týkajících se narušení soukromí a osobnostních práv [52]. Provádění povinnosti smazat informace by nemělo překročit rámec toho, co je nezbytné pro dosažení ochrany poškozené strany. Namísto odstranění obsahu by tento soud mohl tam, kde je to vhodné, přikázat, aby k těmto informacím byl znemožněn přístup s využitím geoblokace.

101. Tyto úvahy nelze zpochybnit argumentem žalobkyně, že geoblokaci protiprávních informací lze snadno obejít prostřednictvím proxy serverů nebo jinými prostředky.

102. Abych převzal úvahy uvedené v kontextu situací, na něž se vztahuje unijní právo: Ochrana soukromí a osobnostních práv nemusí být nutně zaručena absolutně, ale musí být posouzena s ohledem na ochranu jiných základních práv [53]. Je proto nezbytné vyvarovat se přemrštěných opatření, která by ignorovala spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy [54].

49 – Pokud jde o dopady tohoto rozsudku, viz rovněž Lundstedt, L., „Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes?“ *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2018, vol. 49, č. 9, s. 1030, a Svantesson, D. J. B., „European Union Claims of Jurisdiction over the Internet – an Analysis of Three Recent Key Developments“, *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2018, vol. 9, č. 2, s. 122, bod 59.

50 – Viz mé stanovisko ve věci Google (územní rozsah odstranění odkazu) (C-507/17, EU:C:2019:15, bod 60).

51 – Pokud jde o praktické důsledky této mezinárodní zdvořilosti, viz zejména Maier, H. G., op. cit., s. 283.

52 – Viz doktrínu citovanou v poznámce pod čarou 47. V kontextech odlišných od projednávané věci viz též Scott, J., „The New EU "Extraterritoriality"“, *Common Market Law Review*, 2014, vol. 51, č. 5, s. 1378.

53 – Pokud jde rovnováhu mezi právem duševního vlastnictví a právem na respektování soukromého a rodinného života zaručeným článkem 7 Listiny, obdobně viz rozsudek ze dne 18. října 2018, Bastei Lübbe (C-149/17, EU:C:2018:841, body 44 až 47). Viz rovněž mé stanovisko ve věci Bastei Lübbe (C-149/17, EU:C:2018:400, body 37 až 39).

54 – Pokud jde o ochranu duševního vlastnictví, v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. března 2014, UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2014:192, body 58 až 63). Viz rovněž stanovisko generálního advokáta P. Cruze Villalóna ve věci UPC Telekabel Wien (C-314/12, EU:C:2013:781, body 99 až 101), jakož i mé stanovisko ve věci Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:99, body 69 až 72).

103. Aniž jsou dotčeny výše uvedené dodatečné poznámky týkající se územního rozsahu povinnosti odstranit obsah, trvám na názoru, který jsem uvedl v bodě 93 tohoto stanoviska.

B. Ke třetí předběžné otázce

104. V rámci třetí otázky se předkládající soud snaží zjistit, zda článek 15 směrnice 2000/31 brání tomu, aby byla poskytovateli hostingu uložena povinnost odstranit z jeho platformy informace, které jsou rovnocenné informacím, jež byly shledány protiprávními v průběhu soudního řízení, poté, kdy se o takových informacích dozví.

105. Žalobkyně, stejně jako rakouská, lotyšská, portugalská a finská vláda se v podstatě domnívají, že čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 nebrání tomu, aby poskytovateli hostingu bylo uloženo, že musí odstranit informace, jejichž obsah je rovnocenný obsahu, který byl prohlášen za protiprávní, jakmile se o tom dozví. Vzhledem k analýze první otázky má společnost Facebook Ireland za to, že není třeba odpovídat na třetí otázku.

106. V zásadě souhlasím s žalobkyní a všemi vládami.

107. Vzhledem k tomu, že povinnost odstranit obsah neznamená obecný dohled nad informacemi uloženými poskytovatelem hostingu, ale vyplývá z toho, že se poskytovatel o informaci dozvěděl na základě oznámení dotčené osoby nebo třetích osob, nejde o porušení zákazu stanoveného v čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31.

108. Navrhuji tedy odpovědět na třetí předběžnou otázku tak, že čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla poskytovateli hostingu uložena povinnost odstranit informace, které jsou rovnocenné informacím, jež byly prohlášeny za protiprávní, neboť povinnost odstranit takové informace neznamená obecný dohled nad uloženými informacemi, ale vyplývá z toho, že o protiprávnosti se takový poskytovatel dozvěděl na základě oznámení dotčené osoby, třetích osob nebo z jiného zdroje.

VI. Závěry

109. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr na otázky položené Oberster Gerichtshof (nejvyšší soud, Rakousko) odpověděl následujícím způsobem:

„1. Článek 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (‚směrnice o elektronickém obchodu‘) musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby poskytovateli hostingu, který provozuje platformu sociální sítě, byla v rámci soudního příkazu uložena povinnost vyhledat a identifikovat – mezi všemi informacemi šířenými uživateli takovéto platformy – informace, které jsou totožné s informacemi, jež byly prohlášeny za protiprávní soudem, který vydal tento soudní příkaz. V rámci takového soudního příkazu může být poskytovateli hostingu uložena povinnost vyhledat a identifikovat informace, které jsou rovnocenné informaci, jež byla prohlášena za protiprávní, pouze mezi informacemi šířenými uživatelem, který tuto informaci rozšířil. Soud, který rozhoduje o odstranění takovýchto rovnocenných informací, musí zajistit, aby účinky jeho rozhodnutí byly jasné, přesné a předvídatelné. Musí při tom zajistit rovnováhu mezi základními právy a zásadou proporcionality.

2. Pokud jde o územní rozsah povinnosti odstranit informace, která byla uložena poskytovateli hostingu v rámci soudního příkazu, je třeba mít za to, že tato povinnost nepodléhá ani čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31, ani jiným ustanovením uvedené směrnice, a proto toto ustanovení

nebrání tomu, aby byla poskytovateli hostingu uložena povinnost odstranit informace šířené prostřednictvím platformy sociální sítě na celosvětové úrovni. Tento územní rozsah se kromě toho neřídí unijním právem také proto, že v projednávané věci se žaloba žalobkyně o toto právo neopírá.

3. Článek 15 odst. 1 směrnice 2000/31 musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby byla poskytovateli hostingu uložena povinnost odstranit informace, které jsou rovnocenné informacím, jež byly prohlášeny za protiprávní, neboť povinnost odstranit takové informace neznamená obecný dohled nad uloženými informacemi, ale vyplývá z toho, že o protiprávnosti se takový poskytovatel dozvěděl na základě oznámení dotyčné osoby, třetích osob nebo z jiného zdroje.“